

تأثیرپذیری سبکی نظیری از حافظ

محمدامیر مشهدی*

چکیده

نظیری نیشابوری از شاعران پیش‌گام سبک هندی است. شعر نظیری نشانه‌هایی از سبک‌های پیشین به‌ویژه عراقی را در خود دارد. او در میان شاعران سبک عراقی، به شعر سعدی و حافظ، بیشتر از دیگر شاعران توجه داشته است. البته میزان تأثیرپذیری شعر نظیری از غزل‌های حافظ با هیچ شاعر دیگر قابل مقایسه نیست، زیرا نظیری سعی داشته در تمام وجوه شعر خود را به شعر حافظ نزدیک کند، از جمله واژگان و ترکیبات، موسیقی بیرونی و کناری، صور خیال و زیبایی‌های ادبی، مفاهیم، اندیشه‌ها، و عواطف شعری. در این پژوهش سعی شده تأثیرپذیری غزل نظیری نیشابوری از غزل حافظ، در تمام محورهای مذکور، دقیقاً بررسی و آشکار شود تا اثبات گردد که تقلید و پیروی از شیوه غزل‌سرایی حافظ، بعد از حیات وی، پیوسته ادامه داشته و در سبک بازگشت ادبی به اوج رسیده است.

کلیدواژه‌ها: غزل فارسی، سبک عراقی، سبک هندی، حافظ، نظیری.

مقدمه

شعر فارسی به دوره‌ها و سبک‌های معدودی تقسیم و نام‌گذاری شده، ولی این نکته درخور توجه است که تغییر سبک، دفعی و آنی صورت نمی‌گیرد، یعنی چنان نیست که در یک تاریخ مشخص یک سبک پایان یابد و بلافاصله سبکی دیگر آغاز شود. بنابراین، در میان سبک‌های عراقی و هندی، از اواخر قرن نهم تا اوایل قرن یازدهم، غزل حد وسط عراقی و هندی رواج داشته است. غیر از شاعران مکتب وقوع و واسوخت گروه دیگری از شاعران هستند که شعر

* دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان mohammadamirmashhadi@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۲/۹، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۵/۱